

?Manresa, una ciutat a mig fer

En un article publicat fa un any a "Regió7", la sociòloga Núria Sensat es preguntava si Manresa té un problema d'autoestima o de falta d'ambició, una qüestió que hem debatut amb un psiquiatre, Pere Bonet; un historiador, Francesc Comas; un activista cultural, Joan Morros, i amb la mateixa Núria Sensat.

Il·lustració: Anna Crespo

Si l'autoestima ve definida com la valoració que hom fa d'un mateix, hem d'entendre l'autoestima

social com el grau de satisfacció de pertinença a un grup o comunitat. En aquest cas, parlem d'una ciutat que, com assenyala Bonet, és heterogènia, amb una població autòctona en reculada i molt envellida: «Manresa ha estat tradicionalment un lloc de pas, on hi ha una primera generació que, provinent de la comarca o altres comarques, fa cap a Manresa; una segona, que s'hi estableix; i una tercera, que en marxa». Sens dubte, en aquests darrers decennis la diàspora s'ha accentuat amb la tendència general de molts joves catalans a obrir-se camí a l'estranger i les successives crisis econòmiques, malgrat les quals la ciutat ha continuat creixent. D'altra banda, Bonet observa que, per mantenir una bona autoestima, tant personal com col·lectiva, «més que el benestar, l'important és la sensació de benestar, i ara mateix la ciutat no genera aquesta sensació de benestar, bé sigui per l'incivisme, la precarietat laboral, veure tants locals tancats, un barri antic apagat...». I remarca que «l'autoestima sempre és una conseqüència més que no pas una causa, i ara mateix a Manresa no hi ha motius per tenir l'autoestima alta».

Per a l'historiador Francesc Comas, la tendència a la baixa autoestima dels manresans envers la seva ciutat ve de lluny. Per començar, observa Comas, «no és una ciutat antiga, sinó vella». I fa referència a les sis ocasions en què la ciutat ha estat saquejada i cremada en els darrers tres-cents anys: «El 1714 tres quartes parts de la ciutat van quedar arrasades i durant la Guerra del francès va patir quatre ràtzies més». D'altra banda, una part important de la burgesia industrial de finals del segle XIX i primers del nou segle, en comptes de quedar-se a la ciutat o a la comarca, decideix instal·lar-se a la capital: «Aquí hi deixen els directors i els encarregats». A partir dels anys vint, els prohoms manresans «creen un *lobby* burgès que ocuparà tots els consells d'administració i patronats dels òrgans econòmics de poder» i quan, als anys seixanta, molts manresans puguin finalment accedir a la universitat, «aquest *lobby*, conegut amb el sobrenom dels dotze apòstols, actuarà de tap a iniciatives innovadores, de manera que gent formada que hauria pogut contribuir al creixement i al canvi de la ciutat, en va haver de marxar».

Pel que fa al caràcter heterogeni de la població local, Comas parla de Manresa com d'una *ciutat al·luvial*, en referència a les migracions constants al llarg dels darrers 150 anys. Explica que a partir de 1859, amb l'arribada del tren i l'efervescència de les fàbriques tèxtils, va venir molta gent del Pirineu i del Prepirineu, Lleida i Tarragona. Més endavant, als anys vint, es produeix un nou allau immigratori de gent del sud, Almeria i Múrcia, arran de l'obertura de les explotacions mineres del Bages i el Berguedà. Posteriorment, als anys seixanta, amb el boom de la construcció, hi ha una nova onada immigratòria i, a partir de l'any 2000, comencen a venir immigrants nord-africans: «A la primeria eren pocs, hi havia feina i es van integrar de seguida, cosa que no ha succeït després, en què Manresa ha absorbit un gran volum migratori que no ha sabut o pogut assimilar».

Joan Morros vincula l'autoestima amb fets o àmbits concrets i posa com a exemple la vida de barri: «Abans existia una autoestima de barri perquè els veïns tenien consciència de pertànyer a una petita comunitat amb una identitat i una història pròpies, on les associacions de veïns jugaven un paper aglutinador». Amb tot, considera que «hi ha prou motius a Manresa per tenir una bona autoestima ciutadana, malgrat la percepció de viure en un ciutat bruta i deixada, amb molta inseguretat». Vincula, doncs, l'autoestima amb la implicació dels ciutadans en iniciatives de ciutat: «On hi ha xarxa social, hi ha més autoestima». Ens ho corrobora el projecte del Kursaal, «una mostra d'autoestima compartida, perquè ha estat el resultat d'un procés participatiu, que ha generat un sentiment de pertinença i actua com a element dinamitzador».

Com ens veiem i com ens veuen

Morros destaca que «als forasters que arriben a Manresa els sorprèn la indolència amb què els manresans es miren la seva ciutat», i és que molt sovint això passa perquè ni els mateixos manresans la coneixen. Ho confirma Comas, a partir de les visites guiades: «Sempre els dic que es mirin la ciutat amb ulls de turista». I fa la reflexió que, «si no la coneixem, com podem posar-la en valor?». Potser sí que una part de la població viu d'esquena a la ciutat, però cada any, per les visites a la Manresa desconeguda, passen entre 600 i 700 persones. En les visites a la ciutat amb grups forans, «detectes que venen amb una idea de ciutat grisa, boirosa i carregada de

cròniques negres. I és que amb la construcció de la variant, els visitants només coneixen Manresa a partir dels clixés i els tòpics, sovint accentuats pels mitjans de comunicació, els quals tenen una part de responsabilitat en la imatge que es transmet d'un territori o ciutat, per bé o per mal». Com assenyala Morros, «si les notícies que apareixen en relació amb una ciutat són sistemàticament de crònica negra, com passa sovint amb Manresa, l'autoestima se'n ressent».

L'autoestima pot millorar, si millora l'entorn

La sociòloga Núria Sensat opina que «Manresa és una ciutat que desconcerta». Argumenta que «els manresans tenim consciència de viure en un entorn privilegiat, amb una bona xarxa de salut, una ubicació geogràfica excel·lent, les comoditats d'una ciutat mitjana..., però tanmateix ens falta ambició, més que no pas autoestima». Assegura que «tenim molt potencial, però no sabem aprofitar-lo». En relació al barri antic, més vell que antic, afirma que «hi falten elements que actuïn com a motor de regeneració» i qüestiona que el nou edifici que acollirà diverses dependències i serveis de la Generalitat, al Galceran Andreu, generi cap efecte dinamitzador sobre el barri, «cosa que sí faria la presència de facultats universitàries». I encara sobre el barri vell, Sensat manifesta que «viu atrapat per una normativa molt rígida; és el reflex d'un adormiment, fruit de la falta d'ambició». I coincideix amb Bonet a reclamar dels polítics una visió a llarg termini, amb un projecte o pacte de ciutat que arrossegui els agents econòmics i socials.

A curt i mitjà termini, caldria, segons Comas, trobar estratègies perquè els ciutadans adquireixin consciència de ciutat i de comarca. I només hi ha una manera: «Fent que la gent conegui la ciutat, ja que hi ha un percentatge important de la població que mai no baixa al centre històric, i a la vegada s'està convertint en una ciutat dormitori». Reconeix, així mateix, que «un dels mèrits de Manresa 2022 és contribuir a posar en valor els elements patrimonials envers la gent de casa i de fora». Però com assenyala Sensat, ens manquen «elements de referència i idees per relligar la ciutat» i ens sobren «complexos i sentir-nos més petits del que som».